L

Labus, Laber, *Belič*

duch, ktorý láka deti do jaskýň, znázorňujú ho ako malého dedka oblečeného v bielom šate, kto ho však počastuje chlebom a syrom, tomu sa odmení a privedie ho k rudným žilám.

(Labe = Albia, Labus = Albín) (hebr. laban = biely)

labutie devy *» rusalka, oblakyňa*

Lada

Laduška, Ladavaja, Lado, Ľaľa, Leluša, Leleva, lotyš. Laidenē, poľs. Łada, Lyada, Alado, Laskawa, Ładawa, Ląd obyta

» Kúpala, Heli

staročesky – panna, poľ. ladný = pekný, bulh. lada = nevesta, starorusky ladoň = ženích

sanskrt. lalita = pôvabná

vládkyňa všetkých druhov lásky, krásy, radosti, dobra, blaha, sobáša, mieru a tanca (*» Juno*), ochrankyňa rodinného života a detí. Mala svätyne v Olomouci, Brne, Lietave, Nitre a na Devíne. Na Slovensku mala svätyňu na mieste, kde je teraz hrad Lietava, tam ju však nazývali *Krasopani.*

Lada

Podľa Mater Verborum obdoba gréckej Pallas Atény, Venuše, či Afrodity, iní autori ju porovnávajú s Lédou, milenkou Zeusa prípadne gréckou bohyňou plodnosti Léto (Latona).

Keď Lada predstúpi pred bohyne, pohltí všetku ich krásu. Jej vozík ťahajú 2 holubice (t.j. láska a mier), v ruke drží zlaté jablko. Nedá sa spoznať štúdiom písiem, ani učením, spozná ju len ten, kto po nej túži. Jej kvet je ľubovník (Hypericum), jej strom je lipa (Tilia), jej zvieraťom je sýkorka (Parus). Na svadobnej hostine sa jej obetuje biely kohút, z ktorého polievku jedia mladomanželia. Spoločníkom Lady pri týchto hostinách býva *Oslad.* Často sa Lada uvádza pri Perúnovom boku, ako jeho družka. Bola rovnováhou Perúnovi, protikladom jeho princípu mužnosti, sily a moci. Lada predstavuje ženskú podstatu slovanských božstiev. Chráni ženy pred mužskými božstvami. Jej filozofiou je žiť a nechať žiť, je symbolom života a šťastia. Najsilnejšia je Lada v období jari a leta, jej obdobie pôsobnosti slabne od letného slnovratu. Deti Lady sú: milý, láskavý, ľúby, drahý, zlatý, krásny, švárny, šumný, šuhaj, kochanečka, ďunďík (rus. diťa, diťaťa, *Did-Lado*). V ruských zdrojoch ich stotožňujú s menami Ilm, Volyňa, Tula, Aguna, Pelen, Marjana, Sventovid, Stribog, Perun a.i.. V kozmologických zdrojoch sa považuje za formálnu matku hviezdnych klbiek (súhvezdí) *»zodiak.* Ladin zákon je zákon príťažlivosti protipólov, muža a ženy.

Znakom božstva Lady je **srdce**, niekedy ho stotožňujú s listom lipy srdcovitej. Pod lipou sa dávalo oficiálne schválenie súžitia muža a ženy v manželskom sňatku. Z tohto dôvodu býva stotožňovaná so *Slávou.* Symbolom Lady je okrem štylizovaného srdca aj osemcípa svastika (kolovrátok), zvaná **ladinec,** ktorý sa básnicky nazýva aj **vták osmonoh.**

Ak sa muž oženil bez lásky, hovorilo sa : „neženil sa s Ladou“

Ladin mesiac je druhý lunárny mesiac (súčasný marec), takže oslava v sobotu pred Kvetnou nedeľou nazvaná *Lazarice* je vlastne premenovaním *Ladarice*. V ruských zemiach sa nazýva **Oladina sobota**. Piekli sa sladké okrúhle lievance – dolky, po rusky oladi. V gregoriánskom kalendári sa oslava ustálila na 30. marca ako **Ladodeň**.

Letné sviatky Lady sú na svätojánsku noc prípadne vo štvrtok pred letným slnovratom, na *Kráľovničky* (Trojičnú nedeľu) a na dožinky.
Jej jesenný deň je 1.septembra alebo 9 septembra/ 22.septembra ako Lada-Lelin festival jesennej rovnodennosti.
Lada sa slávi 6 krát v roku.

Od jej mena sú odvodené slová: ladná, súlad, ladiť, ako aj lady (angl.) dáma, možno je aj koreňom slova s-ladký, h-ladiť.

Názov ko-lada býva zdôvodňovaný tým, že sú to piesne k Lade, v Dalmácii poznajú aj koledovanie na Letnice.

Počas cirkevnej christianizácie sa úcta k Lade samovoľne preniesla na Madonu.

Obradný tanec: *kráľovničky*

Kozmologicky môže byť Lada súhvezdie Veľká medvedica a Lela súhvezdie Malá medvedica.

Považuje sa za dcéru *Rožanice.* So Svarogom má dcéru *Živu* a syna *Svarožiča.* Považuje sa za matku blížencov *Lelek a Polel,* ktorí sa v litovskej mytológii nazývajú Leliwa (t.j. lelovci) alebo Latoides - Latonine deti. Za dcéru Lady sa považuje aj *Lela.* V poľskej mytológii za syna Lady sa považuje *Kušlak.*

Je porovnávaná s gréckou *Ledou*, ktorá mala obdobné deti: Helena (Lela), Castor a Pollux (Lel a Polel) a ďalšie deti.

V ruských oblastiach Ladu a Lelu nazývajú *Rožanice* alebo *Losoženy.*

Jej mužským princípom (bratom) je **Ladoň** (*Devič, Heli*, Lado, Lad, Ljad, Ladon, Ladnik, poľ. Ładziw, Ładziwc, Włodzic, rus. Lafon, Lefon) Je ochrancom zmierenia a harmónie, priateľstva a úprimnosti, je strážcom súladu svetových rečí a vecí. Je strážcom ročných období a zverokruhu. Naučil *Kvasira* pripravovať medovinu a kvas. Jeho kvetom je konvalinka (Convallaria), rus. landyš.
Býva zamieňaný s *Leďanom.*
V Porýní sa údajne nazýva **Antirius**.

Podľa poľského novopohanstva má tri dcéry mazurky (mazonky): Maza, Lęda, Węda

Oslava Ladoňa (Did-Lado), ako dňa zaľúbených je 14/24.februára, kedy sa začínajú páriť vtáci » *Pizius*. V súčasnej dobe je prekrytý sviatkom sv. Valentína, ktorý bol pôvodne pohanským kňazom rímskeho náboženstva. Popravili ho v r. 270 v Ríme za tajné sobášenie rímskych vojakov.

Ladoň - Devič

Ladoň - Heli

Spoločným symbolom je podanie ruky.
Ladoň – Devič (Lad-Ladnik, Ładо-Lęda) je záporný princíp, Ladoň – Heli (Did-Lado) je kladný princíp. Na Ladoňa sa obracali ľudia navečer *Bielej soboty (»Veľká noc)*, aby uchránil úrodu pred jarnými mrazmi. Jeho symbolický predmet je drevený rapkáč. Jeho rastlinami sú ladoňka a ladonička (Scilla).
Pranostika: Ladnik (Ľadolomnik) ľady láme, ak nemá čo lámať, tak ich robí. Po Ladnikovi sa zima tratí alebo obohatí.
Na Ladona (Valentína) zamrzne aj kolo mlyna. Ak je na Ladona (Mateja) mráz, bude ešte 40 raz.
Prekrytý sviatkom sv. Mateja 24. februára. Je to najvhodnejší termín na siatie hrachu a jarných obilnín, keďže vyrastú prv, ako začnú klíčiť buriny.

spojenie „ladom ležiaci „ = nedotknutý, nevyužívaný, umŕtvený

V gréckej mytológii je Ladon,:

1.had strážiaci zlaté jablko, ovinutý okolo stromu poznania

2. riečny boh rovnomennej rieky, otec nymfy Syrinx, utekajúcej pred Panom

rus. ladoň, ladoška = dlaň

láda je debna, ládovať je nakladať, napchávať

Zemepisný názov: Ladožské jazero v Rusku, Ladce, Ladice, Lada – obce na Slovensku, rieka Ladianka, Łada – obec v Poľsku

ladanky

amulety vo forme vreciek, v ktorých boli rôzne bylinky alebo predmety, robili sa pre šťastie alebo chránili pred uhranutím a pôsobením zbraní. Cirkevníci do nich vkladali chrámové kadidlo.

ladarice

ládarice, ládavice, ladekarice

ukrajin. podoľanočka, poľ. ladacznica - prenesene ľahká deva

1.dievčatá spievajúce kolovody pri oslavách Lady *» jánske zvyky, lazarice, kráľovničky.* Tento deň je návratom víl a rusaliek zo *Zmejkova.*

2. aj **ladovice, oladina**

sviatok Lady a Leli. Tancuje sa kolovod, ktorý symbolizuje usporiadanie vesmíru. V tento deň si dievčatá uplietli venčeky z vŕbových prútov a jarných kvetov, ktoré si uchovávali do budúcich ladovíc.

sviatok bol premenovaný na *lazarice*

láda je truhlica

ladinec – osemcípa svastika (kolovrátok), otáčajúca sa proti smeru hodinových ručičiek symbol *Lady.*

ale ľadenec je druh poľnej rastliny (Lotus).

Ladinec – obec v Chorvátsku

Ładziwc poľ. *Ľutyboh*

Laima, Lajma (balts.) *sudička Šťastena*

Laimela

balts. laime = šťastie

Laima je tiež pôrodná baba, môže zabezpečiť dobré tehotenstvo, pomáha pri pôrode a určuje osud novorodenca.

býva zamieňaná s *lamjou.*

Lajmos (balts.) *sudič*

Lajbegelda, Lajb Gelda (litov.) *Gamajun*

lajda, lojda, lajdák – tá (ten), čo o seba nedbá, lenivá (ý) (z nem. landern), šľundra, šlendriak

Zemepisný názov : Łojdy – obec v Poľsku

lajla

arab. layla = noc; lat. lallo = spievať uspávanku

je hriešnica od základu slova láť, lalovať = karhať, hrešiť; ľaľo (lelek) = hriešnik

lajún *» kladovik*

ľakadlo *» strašidlo*

lakanica

v poľskej mytológii poľný duch *» serpolnica*

Laktibrada

Loktibrada, Loki, Lokton, Logi

bosn. Veštac, slovin. pedenjčlovek, pédenjčlôvek, rus. Nokoť

» piadimužík, ježibábel

hôrny škriatok, trpaslík, aj kráľovič, ktorý je silnejší ako najsilnejší chlap, a svoju silu má v brade. Mení popol na múku, piesok na kašu, dosky na slaninu, kamene na chlieb a opačne. Pozná vchod do pekla. Keď ho niekto chytí za bradu a buchne o zem, rozleje sa na kolomaž. Kto mu poslúži, toho odmení, kto ho odbije, toho potrestá. Jeho ženský princíp je *Baba Jaga*

Ako Lokton sa niekedy stotožňuje s božstvom podsvetia *Nijom.*

Loki, Lodur

1. (indoeur. = kaziť)germánsky (škandinávsky) zlomyseľný boh chytrosti, ľstivosti a podvodu, lump, ničomník, darebák, vládca zla, často mení výzor

rusky sa nazýva Šedý vlk (Seryj volk) ale aj Kyrt

2. v rímskej mytológii ochranný duch domu alebo miesta; (lokálny) duch vládnuci na určitom mieste; poľ. namjestnik, v jazyku komi sa nazýva aika

3. duch, atmosféra, kolorit určitého miesta (Genius loci).

Ľaľa, Lalia *» Lada, Lela*

bielorus. *Vesna*

lalka *» návka*

lamja, lamiata *» ala*

lámia, lamija, lamia poľ. łojma, łamja, łajma, lajma , Mara Lamia

Lamjata po bulharsky znamená aj *drak,* ktorý ničí úrodu polí a záhrad a vyžadovala aj ľudské obete. Zobrazuje sa ako had s hlavou psa (hadopes) s rozoklaným jazykom. Prebýva v podsvetí *náve.* V mýtoch býva stotožňovaná s *korkodilou.* Občas, unavená vlastnou krvilačnosťou, pomôže ľuďom nájsť vodu.

Lamia v gréckej mytológii bola Neptúnova dcéra, milenka Zeusa (Jupitera), ktorej Héra zabila deti. Zbláznila sa z toho a zmenila sa na strašidlo prípadne ju Héra prekliala a zmenila sa na hadoženu.

Lamie v gréckom folklóre sú ľudsko - zvieracie démonické moštrá dychtiace po krvi prípadne spermiách mladých mužov, *vampírice,* obývajúce púšte, nenásytné v láske. Ďalšie mená pre ne sú Empusen, Mormolycien alebo Striges *» striga*. V asýrskej mytológii sa nazýva lammaszta.

Lamia noble sa zobrazuje ako hadožienka lákajúca svojím pískaním mužov, ktorých potom zožerie (obdoba *hejkala*).

Pomenovanie zrejme pochádza z arabského lahama = roztrhať.

Lamia sa nazýva aj osamelý žralok napádajúci kúpajúce sa deti.

Zemepisný názov: Lamia – mesto v Grécku

lampir, lapir, lempijer (srb.) *vampír*

Zemepisný názov: Lampiri – mesto v Grécku

łanucha (poľ.) *Alabatis*

Ľanový piatok

Parasceva ľanová, Trepalnice *» Vaisgamta*

lantikus

lev s ľudskou hlavou, gréc. mantichora, hebr.malavar

opak je *inocephalus*

lapiduch

łapiduch, loviduch

1. vtipné pomenovanie lekára, sanitára, či hrobára

2. v podkarpatskej oblasti Poľska démon, ktorý chytá nepokojné blúdiace duše a mučí ich, na živých neútočí. Zobrazuje sa ako cibuľa s dlhými pazúrovými prstami

larva

1. ľarva, mentálny červ, mentálny hmyz, energetický upír, *neduh*, poľ. liszka

energetický parazit, parazitujúci na vášňach a nerestiach človeka, odčerpávajúci životnú energiu z biopoľa človeka *» astrálne bytosti*. Bez psychosomatických príčin sa človek cíti unavený, deprimovaný, stresovaný a môže to viesť až k chorobným prejavom. Údajne nadobúdajú formu *divov.*

2. v rímskej mytológii strašidlo, *prízrak*, duša hriešnika, blúdiaca po našom svete, môže posadnúť človeka

3. zool. nedospelé vývinové štádium hmyzu, ktoré sa buď postupným zvliekaním alebo prostredníctvom kukly zmení na dospelého jedinca.

Lasdona *»Mara Liesková*

lasica gazdiná *» Domoša*

Laskawa (poľ.) *Lada*

laskotuchy

loskotuchy, loskotochy, loskotky, loskotovky, loskotarky, loskotnice, poľ. łoskotnyce, łoskotnichy, łaskotki, łeskotki, ščekotalky, šťekotuchy, ščekotarenky

rus. loskotať, laskotať = lechtať, štekliť,od slova laškovanie čes. lechtaní

lesné *víly,* lesné *rusalky*, mužov laškovaním (lechtaním) ušteklili na smrť» *majka*. Obranným prostriedkom bol kúzelný Artemidin púčik t.j. púčiky paliny dračej (*Artemisia dracunculus)* – estragon

Obdobou v bieloruských legendách je *zazovka.*

Mužský princíp sa nazýva *ščekotun.*

Zemepisný názov: Laskatuchino – obec v Rusku

látance *» bludička*

latarniki (poľ.) *brehyne*

poľ. = strážcovia majáku

latko (poľ.) - zelený stromček na *Kvetnú nedeľu*.

latút, latawica, latawec, latavec, latalec (poľ.) *» lietavec*

Latyr (rus.) *Alatyr*

Laukopatim, Lauku dvasios**,**

litov. Laukpatis, Lavukpatimo, Lawkapatim, Laukosargas, Laucosargus, Laukasargas = poľnohospodár

jeden z trojice poľných duchov poľskej a pruskej mytológie, zodpovedný za klíčenie a rast siatin *» Polevik.*

Obetuje sa mu opečený chlieb, obalený vo vajci.

lauma, laumé, laũme (lit.) *serpolnica*

ławma,

ale lotyš. Laumas māte je *samodiva,* pôvodne strážny duch sirôt.
V baltskej mytológii majú laumy aj zvyk *bohyniek.*
Litovci nazývajú dúhu „opasok laumy“, keďže laumy sú aj oblačné víly, ktoré sa spúšťali po dúhe kojiť deti, ktoré mali s ľuďmi. Perún sa na ne nahneval a poodrezával im cecíky (prsné bradavky) a porozhadzoval ich po zemi, z čoho vznikli belemnity *» Hrom.*

Ak sa objaví lauma v zelených šatách, predpovedá to dobrú úrodu; ak je v červenej farbe, sľubuje to krutú vojnu; a ak v čiernej farbe, znamená to, že treba čakať hlad a mor.

ļaunais gars (lotyš) *zloduch*

Lavrun *» Gagana*

Lazarice, Lazarov deň, Lazarovanie

Ladarice, Ladovice
Jarné oslavy Lady a Leli v sobotu pred *Kvetnou nedeľou*. Dievčatá zúčastňujúce sa tancov, spevov a hier, oblečené ako nevesty, sa nazývajú **lazarky** (t.j. dievčatá z lazov). Tancuje sa kolovod, ktorý symbolizuje usporiadanie vesmíru. Oslavy sa končia kmotríčkovaním *» rusálie.* V tento deň si dievčatá uplietli venčeky, ktoré si uchovávali do budúcich lazaríc.
V Macedónsku nazývajú lienku (*Coccinella*) menom lazarka *» Lela.*

Cirkev vysvetľuje pomenovanie podľa Lazára z biblie, je však veľmi pravdepodobné, že to pôvodnú jarnú oslavu *Lady* a *Ladarice* premenovali na Lazarice. V tento deň väčšinou prebiehali zásnuby.

lazavik, lozovik, loznik

trpaslík, starý muž s jedným okom, žijúci v močiaroch, v domčekoch z chrastia a prútov – lazach (lozach) *»blatník*, nie väčší ako kvet nechtíku, s dlhou bradou a bičom dlhým sedem siah, jeho oči žiaria ako svetlo. Lazavici sú považovaní za pomocníkov blatníkov pri močarinách. Vystrašia človeka v tme iskrivými očami. Samotní lazavici nie sú zlí, ale sú hraví. Môžu nalákať obete do kríkov, zamotať ich do koreňov alebo konárov. Obeť je zvedená svietiacim okom do močiaru, prúty ju zhodia a *blatník* ju chytí za nohy a už nebude pre ňu záchrana.

Lazdona, Lasdona *» Mara Liesková*

láznik (ukraj.) *bannik*

lazennik, lazynik, lazňuk, łaźnik, łaziebnik,

ale lazník je kopaničiar, obvateľ lazov a kopaníc

Zemepisný názov: Łaźniki – obec v Poľsku, Łaźnik – rieka v Poľsku

Lebeď (Labuť)

Lybeď, Libeť, Azovuška, Azovka, poľ. Łybedź

vládkyňa Azovského mora, vládkyňa živej vody a omladzujúcich jabĺk, deva výnimočnej krásy, žena *Velesa*.

Je dcéra *Svaroga* a *Slávy* (podľa poľských zdrojov *Henany*), takže je totožná so *Všeslavou.* Býva stotožňovaná aj s českou kňažnou Libušou. Ľudí navštevovala ako labuť. Je vládkyňou blaženosti, ale je tiež zodpovedná za dokladovanie hrdinských činov a informovanie o nich. Niektorí ju stotožňujú s *plejádnicou Asjou.* Býva stotožňovaná aj s *Ozvenou*. V rozprávkach ju volajú Vasilica Premúdra.

Utkala pre svojho muža Velesa (Jasa) lietajúci koberec, na ktorom priletel na Zem.

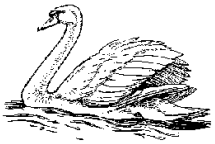

Od jej mena je slovo lebediť si = odpočívať si, hovieť si, oddávať sa pohodliu, nečinnosti.

ale čes. lebeda je loboda (Atriplex) – jedlá burina pre pohodlných

Od Lebedi (Azovušky) sa odvodzujú zakladatelia národov: Prov, Kriv, Sava, Brag, Ant (Ont), Podag a Argast (Ark). Takto sa však nazývajú hviezdy súhvezdia Veľkej Medvedice *» Komoedice.* Ďalšie deti sú Moroz, Sen, Trojan, Tur, Jarilo. Podľa KK je pramatkou Srbov.

Zemepisný názov : Lybeď – rieka v Kyjeve, Lebeď – obce v Rusku a Bulharsku. Libědice – obec v Česku

Leda

1. litov. *Sofia*

2. **Léda** - manželka spartského kráľa Tyndara, milenka Diova. (gréc. leda = žena), je prirovnávaná k *Lade.*

Leďan, Ledjan

Led, Ljod, Ledan, Ľad, Ljad, Ljado, Ljut, Ľut, Ladolej, Chladolej, Choldnik

rus. Koljadnik, Kolednik, Kalednik, Ledostav

v chorvátskej mytológii vodca zlomyseľných obrov, ktorí prinášajú zimu. Ľadom pokrýva vodné nádrže, je ochranca ľadu, protivník vodníkov, ktorý vytvorí na hladine pre nich nepreniknuteľný ľad a musia sedieť pod vodou. Je vládcom bitiek, bojov, zobrazovaný v ľadovom brnení s ľadovými zbraňami – cencúľmi.

V ruskej mytológii je božstvo mrazu, má deti **Poľada a Poryľada,** ktorí pomáhajú *Porevítovi* ako ľadovému mužovi. V poľskej mytológii má s *Mokošou* syna *Mada (deda Mráza)*.

rus. ljado = pustatina, ladom ležiaca pôda, úhor

Ako vládcu vojny ho prirovnávajú k božstvu *Mars (» mamurálie*). Jeho znakom je osemramenná svastika (kolovrátok), otáčajúca sa v smere hodinových ručičiek, zvaná **koljadnik.** Je totožný s *Ľutybogom.*

Jeho dňom je 20. november

Býva zamieňaný s *Ladoňom.*

Leďanica *» Ľupa*

ledaščij, ljadaščik

lajda, lajdák, leďaščij, ľadašcik,

rus. = slabý, vychudnutý, lenivý

duch slamy; má veľmi rád spánok, a preto je vždy „opuchnutý od spania“ so slamou vo vlasoch. Nevidno ho, ale možno ho počuť vzdychať a zívať, stočeného v slame. V zime spí a nemožno ho prebudiť zo spánku, na jar sa nedobrovoľne prebudí a teší sa na koniec leta, keď zaspí v hromade čerstvej slamy *» stohovník.*.

leetons (lotyš.) *mora*

legenda

(lat. to, čo sa má čítať)

1. výklad, ktorým si prvobytné kmene vysvetľovali svoj pôvod, vznik veľkých objavov, prírodných javov, život a činy kultových postáv, opisy historických postáv a udalostí, ktoré sú viac-menej pravdivé, mýtus, báj

2. vysvetlivky na mape, grafe a pod.

lehusnitsa, leusa *» armenka*

Lejiń

Lejin, Lejiň, kašub. sårën, saren, sáren

miestny lesný démon pôsobiaci vo Wieluńskom okrese v Poľsku. V podobe jeleňa zaútočí svojimi rohmi na ľudí a zatlaí ich do močiarov, prípadne predstiera zranenie a vláka poľovníkov do bažín, ak lovia v zakázanom čase. Niekedy sa zjaví aj v podobe krásneho dievčaťa.

Lela , Leja

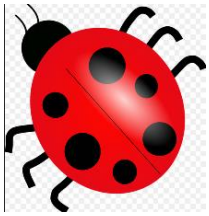

Leľa, Lejla, Ljelja, Ľaľa, Lelia, Leluja, Lália, Leľa, Lelju, Leljo, Leli, Lele, Ljelje, Ljola, Luli, Luluška, Leluška, Letnica, Líla, Olálija, Oľa, Lola, Ľoľa, rus. Leljuja, Leleňka, Leľuška, Poleľuška, Alilija, Aliluija, Aleluja, Aľa, litov. Alexota, Aleksota

ukrajin. Milanka, Milienka, Melanka, Molonka, Malanka, litov. Milda, Milka, bielor. Ľaľo, Ľoli, Ľuli, Uľa

foneticky: Yleli, Ylely

lila = lienka (*Coccinella*), bulh. božia dievočka, maced. lazarka

bulh. = teta, rus. lelejať = láskať, milkovať, ukr. ľaľka = bábika, staročesky – leľať, ľuľať = kolísať, hojdať,

vládkyňa jari, prvej jarnej zelene, milosrdenstva, dievčenskej lásky, ochrankyňa dievčat a sňatku, milencov, krásy, šťastna. Lela stelesňuje vodu a zem – ženské princípy prírody. Stojí na vrchole hôr a kontroluje bystriny (potoky), ktoré smerujú k jej vlasti. Je zlatovláska. Je považovaná za dcéru Lady. Na základe toho matku Lely – Ladu, nazývajú *Leluša.*

Lela znamená aj zodiak panna. Jej znak sa nazýva **leľnik**. Jej posvätnou rastlinou je breza. Jej posvätným vtákom je bocian, preto ho v niektorých krajinách nazývajú lelek.

Lela sa slávi na dožinkový spln. Tancuje sa kolovod „ľaľnik“, v strede ktorého stojí pekne oblečené a ovenčené dievča, ktorá ostatným rozdáva venčeky a koláče. Ako Lelin deň sa označuje aj polievací veľkonočný pondelok, prípadne nedeľa po Veľkonočnej nedeli ako **Krásna Lela** (Kraslice), kedy bolo obradné jedlo vaječná praženica. Môže byť totožná s *Krasopani.* Jesenná oslava je 24 august/2.september, kedy začína pôsobiť zodiak Panny (Lelino klbko). Týždeň pred týmto dátumom sa nazýva **Ladino poletie,** kedy prebiehajú najmä pytačky (námluvy). Taktiež sa oslavuje 8. september ako *Mara Siatna*, prekryté kresťanským Narodením Márie.

Obradné koláče sa nazývajú **ľalemie** (lelina pita), na Ukrajine prosné, pšeničné neskôr kukuričné múčniky zvané **melajnik**, malaj ale aj oščipok.

V Juhoslávii sa oslava Lely nazýva *lilánie.* Horiacou suchou kôrou na drevenej tyči sa v noci robia kruhy. Oheň v noci vydesí démonov a čarodejnice a chráni ľudí, zvieratá a polia. Táto oslava súvisí s jej mužom *Ognejarom.* Obradné ohne sa v Srbsku nazývajú **lile** (olele, liljache) a v Bulharsku **ojlalie** (ojlule).

Oslava sa robí noc pred Skaloánom, na sviatok Petra (*Petrovdenské lilánie*), na *Maru Siatnu* a *Iljov deň.* Oslavná pieseň sa nazýva Alilija (Aleluja?).

Na Ukrajine má Lela sviatok dňa 22.apríla / 5.mája, v predvečer *Jurovíta*. Sviatok sa nazýva **leľnik** (ľaľnik)**.**

Lada je božia (svarogova) králica (koroluška – matuška) a jej dcéra Lela je božia králička. Podľa toho je detská riekanka : „Pánbožkova (Svarožkova) králička (nesprávne kravička), kde je tvoja mamička...“. V Bulharsku sa lienka nazýva božia dievočka.
Podľa ukrajinskej mytológie ju *Veles* zachránil z podzemného kráľovstva a zobral si ju za ženu. Takže môže byť totožná s *Drndolou (* Dzidzilelou). Oslavuje sa aj 5. januára (prísľnie) a obradným jedlom je huspenina z bravčových paprčiek (rus. studenec, cholodec). Podľa ruskej mytológie s Perúnom má dcéru *Zverunu.*
Pôvodne sa oslavovala v marci ako oslava Nového hospodárskeho roku. V tomto prípade je Lela mužskou analógiou *Jarovíta:* vychádza na jar z podzemného duchovného sveta, vykoná svadbu s *Velesom* (Basilom, alebo snáď Ognejarom) aby bol plodný rok a vládne do jesene, kedy sa vracia do podzemného sveta. Týmto je analógiou slovinskej *Martenici.* Oslava sa robí na *Drnový pondelok.*
Kozmologický výklad: Každoročný návrat Lely (prípadne Ďundi Zlatogorky) na zem a pôrod Kovovlada (Ovsňa) znamená zarodenie obilia (zlatozrných klasov) a potom jej návrat do podzemia znamená uskladnenie obilia v podzemnej obilnici – lochu, zbožnej jame prípadne sejba ozimín.
Lela sa vracia na zem ako kvet nevädza (*Centaurea)*, ukrajinsky vasiľka a Veles ako konvalinka *(Convallaria)*.

Lada a Lela

» Lada, Drndola, Ďunďa

Lelek

Lel, Leľ, Leľo, Leľuj, Lelij, Lej, Leleń, Leluško

maď. duch, duša, psyché, svedomie, ukrajin. bocian

ľaľo (lelek) = hriešnik, rus. lelejať = milovať

Lel Polel

1. vládca lásky, udržiavateľ manželstva, slovanský *Amor*, podmaniteľ spevavého vtáctva. Hráva na píšťalke ľúbozvučné melódie. Komu pustí z kuše šíp do srdca, ten sa zaľúbi a má ľúbostný závoj pred očami, preto sa hovorí, že „ láska je slepá". Býva stotožňovaný s *Ľubom.* Zobrazuje sa ako svetlovlasý mládenec s krídlami, keďže láska je slobodná a nepolapiteľná.

V gréckej mytológii je mu obdobný Hymenaios.
Polel je jeho božský blíženec, mladší brat po Lelovi alebo aj po Lele, takže Lel môže byť totožný s *Lelou.* Za ich matku sa považuje *Lada*, takže sú bratia *Drndoly* (Didy). Lel a Polel sú možno mužské princípy Lady a Lely, keďže bola zaznamenaná vytlieskávaná riekanka: Lada, Lela, Leli, Poleli. V poľskej mytológii sa Lel a Polel nazývajú Alkowie, čo znamená tajomstvá týkajúce sa erotiky alebo Leliwa (t.j. lelovci) či Latoides - Latonine deti. Po česky sa nazývajú *Holci.*

Jeho vtákom je žeriav (*Grus)* .

» Milko

2. Na Ukrajine je lelek (leleka) pomenovanie pre bociana (*Ciconia)*, t.j. vtáka, čo nosí deti zrodené z lásky. Zasvätený vták *Lele*. Rusky sa nazýva aist, či aister.

Je aj nočný vták lelek (*Caprimulgus),* ktorý vidí aj za seba bez pohnutia hlavou. Nazýva sa aj kozodoj, lebo sa verilo, že v noci upíja kozám mlieko. V Poľsku sa považuje za zvestovateľa smrti.

V Poľsku pomenovanie lelek používajú aj pre cvrčka.

Prenesene po poľsky hlúposť (zaslepenosť) je lelectwo.

Zemepisný názov: Lelek – obec v Poľsku, Lelekovice – obec v Česku

leleń poľ. *peryton*

lelet (ukraj.) *obor*

Leleva *» Lada*

Zemepisný názov: Leleva – obec v Rusku

Lelovcov dni (Lélini dni, Leliwa dni) *» Polel.*

lemboi, lemboj (rus.) *aitvaras*

lambaj, lembej, lembuj, lembyj, ljamboj, lemba, lemen, laman, leman, lechman, lemor
tal. lembo, limbus = predpeklie, okraj záhrobia, miesto zomrelých, ktorí nie sú v nebi, v pekle ani v očistci.
fín. lembo = lesný čert, karel. lempo = zloduch, lump, lumpák, naničhodník

Nečistý duch, pochádzajúci z prekliatych detí alebo dospelých napr. po prekliatí: „aby ťa čert zobral". Býva aj strážca pokladov v lese, takže ho zaraďujú medzi *lesovikov.* Zdržuje sa však aj vo vode a kúpeľoch.

Lenec *» Veles.*

gr. Lenaevs

Leň

V ruských legendách Leň a Oteť sú predstavitelia lenivosti *» netek.*

lepir, lemptir (bulh.) *upír*

lesanica

lesožienka, lesenka, lešenka, lesná deva *» víla lesná, šišiga*

slovin. pogorkinja, poľ. leśnica, leśna, leśnika, leśnioka, lisywka, lisiwka, srbochor. zagorkinija

lesanice sú devy, ktoré zablúdili v lese a boli vychované dcérami lesovika. Naučili ich rôznym kúzlam, najmä predpovedať osud. Lesanice žijú na vysokých stromoch, kde rozmotávajú nitky, čo vzali ženám, ktoré šli spať bez poďakovania sa Bohu, každá má v lese svoj strom života. Ak sa vrátia k ľuďom, zabudnú svoje vedomosti.

Na starosti má lesné zvieratá. Poškodzuje každého, kto zabije gravidnú samicu, mladé zviera alebo loví spôsobom, ktorý je urážlivý pre dobré mravy.

Lesanica sa nazýva aj *muka lesná.*

Zemepisný názov: Lesenice – obec na Slovensku, Leśnica – mesto v Poľsku.

lesň ptica (rus.) *húkalka*

lesovik

Les, Lesan

(kelt. les = záhrada duchov)

pán lesa, lesný duch, lesný muž, lesný kráľ, hájový dedo, čudo lesné, lesná sila, lešij, lešak, lesňak, lešoj, lesak, lesman, leshy, leschie, leshuk, lesnik, lisovik, lisowik, lesawik, lesavik, lisun, lesun, ljasun, lasownik, prelesnik, polesniak, polesun, divý muž, *div*, *Nikola*, bor, borovik, borovoj, borowec, zaborowi, machovik, hajún, hájovik

srbs. *bauk*, poľ. porvata, leszy, *podlegaj*, laskowiec, laskowic, lasowy, lasowik, gajowy, gajowec, puszczewik, rus. gajevoj, lesovoj, lešebnyj, les čestnoj, virava, roščevik, bielorus. pusčevik, ukr. čugajster, karnouchij, karnavuchij, klapovuchij = ušatý, lit. Miško, miškinis, girinis, girystis, girykštis, lotyš. Meža vīrs, Mežsargs, kašub. bòrówec, slovin. pogórni mož, pogórna žena, gózdni mož, hóstnik, gorni mož, gorski mož, podlesni mož, pokorni mož, hudobač, ural. lopast, komi. Vörsa, lužic. grabs, drap, cig. lošolič, nem. grünhüttel, buschhansl angl. wildman,

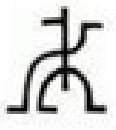

duch lesa, duch hory, zarastený lesný škriatok žijúci v korune stromov alebo v bútľavine, ktorý sa rád húpa na vetvách, tlieska, chechtá sa a bučí alebo muž so zelenými očami bez obočia a mihalníc, šedivými alebo zelenkastými vlasmi, fúzmi a bielou bradou, chodí v zanedbanom šatstve či baraňom kožuchu a s palicou v chlpatej ruke a dlhými nechtami ako pazúrmi, nosí veniec z lesných kvetov (pustovník? *»Pustovid*). Nemá tieň. Vie o bohatstvách v rastlinnom a živočíšnom svete. Vie ovládať počasie v lese. Jeho krok je sprevádzaný šumením stromov *»Šumič*. Vie byť zlomyseľný, hlučným ľuďom v lese dáva ťažké otázky a trestá ich zvedením na nesprávnu cestu, vie sa premeniť aj na *bludný koreň*. Jeho symbolický predmet je borovicové (smrekové) žezlo korunované veľkou šiškou (alebo trojitou šiškou) s tromi bielymi kožušinovými stuhami a tmavozelený plášť.

Keď lesovik niekoho rýchlo obletí, tento človek stratí pamäť. Dobrým ľuďom poradí , kedy čo siať a sadiť, pomôže aj nájsť zatúlané zviera v lese. Dobrý lesovik za nazýva *dobrochoť, Svätobor, Siliniez,* zlý lesovik sa nazýva *berstuk , čatež, Och*. V ukrajinskej mytológii lesovik, zvaný *polesun,* pomáha vlkom nájsť obživu a chráni ich pred poľovníkmi. Lesovik tajgy sa nazýva *Dedo Pichto.* Každý les má svojho lesovika. Keď sa dotkne reťaze, tá sa rozpadne. Je pánom *ozveny* a hlbokých lesov. V ruskej mytológii sa nazýva *auka*. Hráva na píšťalke. Podľa toho, kde žije, prispôsobuje svoj

vzrast, môže byť vysoký alebo veľmi nízky. Číha na dievčatá z dediny, aby si z nich vybral manželku. Môže sa zjaviť aj ako medveď, vlk (v srbskej mytológii sa vtedy nazýva *bauk*) alebo lišiak. Nemá rád poľovníkov, drevorubačov, pískanie a opilcov. Dbá na to, aby ľudia neničili zbytočne les. Pastieri a poľovníci si ho hľadia nakloniť darmi, obetovaním zvierat, posoleným chlebom, mliekom ponechaným na lesnej čistinke alebo zariekaním. Má rád, keď mu ľudia nahlas poďakujú za huby a lesné plody, ktoré nazbierali v jeho rajóne.
Kráľom lesovikov je *Musail.*
Jeho sviatočný týždeň je týždeň, v ktorom je druhý nov v mesiaci august (29. týždeň lunárneho kalendára).
Medzi lesovikov sa zaraďuje aj *veľkonoh* a *jednonoh.*
V litovskej mytológii sa lesovik sosnových lesov nazýva *Pušinas.*
Sviatok pustovníkov (*puščevik, pušinas*, *pustovid*) je 15. (17.) októbra. V tento deň lesovici odchádzajú na zimný spánok a nazýva sa **Odchod lesovika**, v súčasnej dobe je to Deň zvierat (4. októbra). Ďalšie sviatky lesných duchov sú v dni: 20. júl, 22. august, 14. september.
Vinohradnícky lesovik sa nazýva *Silván.*
Ako mužský princíp *serpolnice* sa nazýva serp alebo poserpan.
Lesovik má vnučky *hailky.*
Obdobný gréckemu *Panovi.*

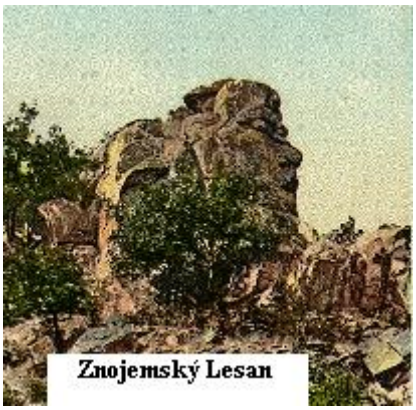

Cirkev ho prekryla sv. Nikolom báťkom (otcom) t.j. apoštolom Jánom Zebedejom a oslavuje sa 9. mája ako **Trávový deň.**.

Jeho ženský princíp je *Serpolnica* (**Lesovička**, Lesovicha, Lesačka, Lesavka, Leševica, Lešačicha, Lesačicha, Lešucha, Lešenka, Leshachikha, Lišačicha, Lisunka, Lisna, Lisyvka, Lesunka , Lesnica, Lesnicha, pogorna žena, lešaja baba) a ich deti sú **lesovíčky** (lesinky, leshonky, lešačatá, lešačonky, lešeňatá). Zdržujú sa v blatistých častiach lesa. Niekde Lesovičku nazývajú **kosmatka.**

Kašubská **Bòrowa Cotka** = lesná tetka (**Borana,** borovucha), sestra lesovika, je duch lesa, chráni lesné zvieratá, zablúdené deti chráni pred lesnými čarodejnicami, obdaruje ich lesným ovocím, a vyvedie ich z lesa, ničiteľov lesa mení na borievkové kry. V Chorvátsku sa nazýva **šumska majka** (lesná matka). Posiela osy a komáre na pytliakov.

Zobrazuje sa ako starenka v hnedom alebo jasnozelenom oblečení, previazanom zeleným opaskom z ihličia a vencom zo šišiek na hlave a paličkou v ruke. Jej symbolickým predmetom je dubové žezlo korunované štvoritým žaluďom a štyrmi listami.

starosl. sa les nazýval šum, z toho šumný chlap = chlap ako hora

V bieloruských legendách sa volajú pomocníčky lesovičky *hajilky.*
Pomocníkmi lesovika sú prírodní lesní škriatkovia, ktorí majú na starosti jednotlivé časti lesa: *koltok* má na starosti pne, *krúhan* (kustin, kuščanik) kríky, *stromovníček* stromy, *listin (*listovik) listy, *trávovníček, travnica* trávy, *kvetovník* kvety, *kornevik* korene, drevjanik dreviny, steblovik steblové rastliny, orešník (orešik, orešič, lieštnik) orechové plody, jahodník drobné lesné ovocie, hríbnik (*gribič*) hríby, ako aj ostatní prírodní škriatkovia *» škriatok.*

Býva uvádzané, že pomenovania vo VK: klenič, listvič, ptičič,cvetič, jagodnič, gribič, zelenič, zverinič, berezič, goryč sú pomocníci lesovika, avšak to sú pomenovania týždňov v slovanskom lunárnom kalendári *» kalendár.*

Pomocníčky lesovika ženského rodu sú dubravina, dúbravica, dubovnica – duša dúbrav, ivnica – duša vrbín, siňavica, modřínica – duša smrekovcového porastu, zemljaničnica - duša jahodovísk, mjatnica – duša mäty, divnica – duša deväťsilu, papradnica – duša papradín, seňana, seňava (siňava) – duša sena, *zelenica* – duša zelene, rumenica (rusjava, ryšavka, červenica) – duša listovej červene atď.

Lesovik – obec v Rusku

Letnica, Ltnica *» Lela*

Letnice, Leteň

lotyš. Vasarsvētki, rus. Prolet

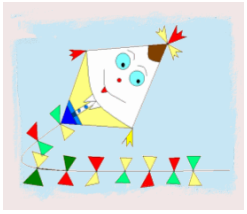

asi 7 týždňov (50 dní) po Veľkej noci, v cirkvi zvaný Päťdesiatnica, vo východnej cirkvi aj *semik.* V 14. týždni lunárneho kalendára, konajú sa oslavy, podobné ako na *Turice*, na počesť slnečných božstiev. Koledovanie na Letnice je oslavou *Lady* alebo *plejádnic*, izby sa vyzdobujú vetvičkami lipy. Letnice sa oslavujú púšťaním ohnivého draka po vetre (*Plevníka, Vlkúňa*). Do súčasnosti prešiel ako letecký deň.

10. deň v *Letniciach*, vo štvrtok po májovom/júnovom splne sa robilo *sypanie kvetov*, **Kvetočník** , v tento deň kalendárium lunárneho roku prechádza na kalendárium solárneho roku. Je to letný nový rok (léta). Cirkev ho prekryla sviatkom Božie telo.

Pieklo sa obradné pečivo - slniečka a varila sa kaša s medom.

Podľa Mater Verborum Letnice sú obdobné s oslavou príšery *Lotana (Leviatan).*

Cirkev Letnice prekryla sviatkom *Ducha* svätého a pravoslávna tzv. Letným Mikulášom.

leto

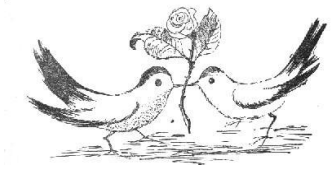

1. najteplejšia časť roku (od letného slnovratu po jesennú rovnodennosť)

2. zelený stromček na *Kvetnú nedeľu*.

(poľ. líto, latko, rus.vajja, bulh.vaja)

Je to prvá zelená ratolesť v roku. Obdobne v Egypte je to lekno, v hinduizme lotos.

3. grécka bohyňa plodnosti Léto (Latona).

levitácia

vznášanie sa predmetov alebo ľudí bez opory proti zemskej príťažlivosti, pomocou okultnej sily. Ako levitáciu vysvetľujú okultisti jazdy čarodejníc, tanečné stolíky apod.

Libercun, Librcoul (slovin.) *Rýbrcoul*

poľ. Liczyrzepa

Libitina, Libentina, Libera *» Lubica*

libido = pohlavný pud

ale Libitina bola pôvodne staroveká talianska bohyňa mŕtvych. Starala sa o všetko, čo patrilo k pohrebu zosnulého, a nie len veci, ale aj osoby, márnicu, strážcov hrobov, oblečenie mŕtvych a trúchliacich.

Libeť *» Lebeď*

Zemepisný názov. Liběť – obec v Čechách

Libuše

česká *sudička*, dcéra *Kroka*, jej zlaté sídlo bolo v Prahe na Vyšehrade (Na Zlatom Stole *» Zlatogorka)*, od toho sú odvodené slová ako: nastoliť - uviesť k moci, stolica - mesto vladára. Podľa nemeckých kroník, zlatú sošku (*Zlatá Baba, Žela)* vyhotovila česká vojvodkyňa (sudička) *Libuše* po zrušení ľudských obetí t.j. trestu smrti, a dávali sa jej nechty a vlasy odsúdených. Ochrankyňa ticha a pokoja. Zobrazovala sa ako matka s dieťaťom v lone, čo pripomína Ladu s *Lelou*.

Libyssa je priezvisko rímskej bohyne *Ceres.*

Liczyrzepa (poľ.) *Krakonoš*

Zemepisný názov: Liczyrzepy- uránová baňa v Poľsku

lietavica, **lietavec**
latút , letúň, divá žena, letenica, latańec, latalëc, ljatavec, poľ. latawica = pobehlica, fľandra, poľ. latawiec = papierový drak, pryložnik, przyłożnik, rus. létavec, *ľubostaj*, strigón, čes. poletuch, ukr. letavic

slovin. hudournik = riava, ukrajin. nalítnik, naletnik, naljot, litún, liton, letun, obajasnik, obajasnyk, balt. letuonis = pomalý

1. lietavica a lietavec sú démoni, ktorí vznikajú z duší potratov *» potratenec, zahubenča, drekalo.* Rovnako ako väčšina démonov narodených z detí, sú vzdušnými silami. Majú snahu pomstiť sa svojim matkám. Mohli vtiahnuť človeka do veterného víru. Napriek spojeniam so vzdušnými silami, lietavice a lietavci hynuli počas búrky zasiahnutí bleskom, boja sa požiaru a lampy. Pôvodne sa považovali za démonov, ktorí neboli osobitne škodliví pre ľudí, existovala šanca si ich kúpiť za maškrtku, aby napr. poháňali veterný mlyn. Môžu nadobudnúť podobu zosnulého príbuzného a môžu vytvoriť aj spolužitie so živými.

V najhoršom prípade takáto spolupráca skončila zvádzaním lietavcom alebo lietavicou *» mánia*. Cudzí človek ho nevidí, len počuje. V lotyšskej mytológii zvedené osoby blúdia v lese do kruhu niekoľko dní.
Dáva aj darčeky, ktoré sa po západe slnka menia na kamene alebo hnoj. Dáva aj peniaze, no postupne svojej obetí odoberá zdravie, rozum až ho privedie ku smrti. Ak objíme človeka, tento uschne a zomrie. Deti lietavca s človekom mávajú čiernu kožu alebo kopyto, stanú sa z nich *kikimory*, alebo tehotná žena porodí len chrasty alebo piesok (duchovné zdôvodnenie falošného tehotenstva – Pseudocyesis).

V ruskej mytológii sa nazýva *ohnivec,* v ukrajinskej mytológii sa nazýva *perelestnik* a *škópnik*. V oblasti poľského Olštýna sa hovorilo sa, že lietavec je okrídlený škriatok premenený na pekného mládenca. Títo démoni, keď prelietali vo vetre nad ľudským obydlím, vydávali strašidelné plakanie a kvílenie.

S príchodom cirkevnej christianizáciie sa démoni čoraz častejšie spájali so sexuálnou promiskuitou, ako prelietavé ženy a prelietaví muži, mali zvádzať mladých mužov a panny. Vedeli zviesť ľudí veľmi dobre, ich oči boli fascinujúce a dotyk zapálil oheň v bedrách a vzbudil túžbu v človeku na zbližovanie. Obeť priviedli k smrti z dôvodu túžby za nimi. Lietavec lat. = *inkub,* lietavica lat. = *sukub*. 20. februára by sme sa nemali pozerať na padajúce hviezdy, aby sme neprivolali lietavca.

Ako ochrana pred lietavcami sa používala rastlina zvonček (Campanula) a ježibaba guľatohlavá (Echinops) rus. mordvinik. Ak sa lietavici zoberú topánky, už nebude môcť odísť a zostane verne slúžiť.

2. svätojánska muška

3. meteor, ktorý zažiari a rozplynie sa v atmosfére, padajúca hviezda, povetroň, *škópnik*

4. lietavec - netopier sťahovavý (Miniopterus schreibersi)

ale **Latawiec** je podľa Mikolaja Reja z roku 1570 meno *diabla.*

Lietuvonis, Liethuwanis (litov.) *Dažbog.*

Lituwanis, Lytuvonis, Lietuonis

mužský princíp božstva *Litva*

lietuvēns, leetons (lotyš.) = *mora, upír*

Līgo (lotyš.) *vajano*

Ligyčius, **Ligič,** Ligunčius, Ligiczus, Lygėjus, Ligitsch

litov. ligynti = porovnávať, kombinovať, srbs. ligič = vdova , bývalá manželka brata

v litovskej mytológii sa tak nazýva božstvo *svedomia,* jednoty dobrého a spravodlivého vzťahu medzi ľuďmi, duch zmierenia pohádaných priateľov. Pomáha pri súdoch, rokovaniach a skúškach.

Obracali sa naň manželky po hádke s manželom, aby zahnali zlosť t.j. ochranca manželstva.

Asi je totožná s *Prove.*

Pomenovanie najskôr pochádza z mena Lyaeus, gréckeho boha vína, ktoré rozpúšťa starosti ale spôsobuje aj hádky, rozdeľuje ale aj zmieruje priateľov.

lichij, licháč (ukrajin.) *zloduch*

lichój, nedobryj, lich

ukraj.lichij = zlý, rus. lichoj = zlý

Licho

Liho, Likho, Licha, Lichota, łycho , Jednoočka, Jednoocze, čes. Hůř, Hor, Gor ukraj. Grc, Grec, rus. Gorjuško, Gore, rus. odnoglazka = jednoočka

(poľ. chybný, nekvalitný, biedny)

rusky = *zlota, bieda*
čes. lichý = bídný, podvodný, zlý, ničemný (matematicky – nepárny), slov. lichý = klamný, prázdny, neodôvodnený

gr. znamená niečo odporné, protivné

zlý ženský démon, ktorý stelesňuje nešťastie, zlý osud a chorobu *» Dolja - Nedolja*, aj žiaľ a zármutok *» Psota*, hromadu nešťastia.
Licho sa zriedka zjavila ľuďom. Len čo to urobila, zobrala na seba výzor strašne chudej ženy s jedným okom (*kyklop*).
Licho putuje po svete a hľadá miesta, kde ľudia žijú šťastne. Zvyčajne zapáli budovy, pošle hlad, chudobu a choroby a potom odíde. Niekedy sa však medzi ľuďmi zastaví aj nadlho. Pokazí dobré úmysly ľudí. Osobu, u ktorej sa zastaví, živí zlými pocitmi, privádza k úplnému rozvratu. Nebolo možné chrániť sa pred ňou, jedinou cestou bolo trpezlivo niesť osud a čakať, kým ho neopustila. Osoba, ktorá chce utopiť Licho a ponorí sa do vody, utopí sa sama a Licho vypláva, aby získala ďalšie obete. Miesto postele má hromadu ľudských kostí. Jej symbolickým predmetom je visiaci zámok s kľúčom. Sprevádzajú ju *zlydni* a prípadne *Žurba.*

V rozprávkach chodí v trojici: Jednoočka, Dvojočka a Trojočka, stretnutie s nimi znamená stratu jedného párového orgánu (ruka, noha, oko).
slovné spojenia: nezabúdam na Licho = spomínam na zlú myšlienku; prehltol veľa Licho = zažil veľa utrpenia.
Porekadlo: Nezobúdzaj Licho, pokiaľ je ticho t.j. nepýtaj viac, ak sa máš dobre.
V ruštine sa výrazom „lichoj“ nazýva hnisavý zápal nechtového lôžka..

Mužský princíp sa nazýva **Lich** (Lichoj) a je populárny v novodobých videohrách. Fantastická, v zásade mocná, inteligentná bytosť, ktorá na rozdiel od nekromantov nemá stále funkčné telo, podobne ako kostlivci. Žije a prežíva na základe mocnej temnej mágie. Medzi schopnosti tejto postavy patrí nekromancia, ovládanie mŕtvych, rozličné kliatby, ako i deštruktívna mágia. V Čiernom mori je Ostrov Licha jednookého, v súčasnej dobe zvaný Džarylhač.

V gréckej histórii sa nazývajú Arimaspas, ich zobrazenia sú vo Voronežskej oblasti na kamenných stĺpoch v Divnogorí.

lichoplesi (rus.) *judy*

lichoradky, lichomanky

lichodejky

(licho radiť = zlo želať)

balk. milosnice, ukrajin. propasnice, trjasovice, trasavice, rus. vesnuchi, voroguša, vorogucha, vorogunka, nemoča, zamora, gorjačka, gostejka, gosťuška, drožucha, goda, gada, dobrucha, zlokomanka srb. zjabucha

stelesnená nemoc studená zimnica, hodonka, pristrit.

Lichoradky sú dcéry Moreny, spôsobujúce choroby, ktorých spoločným rysom je horúčka, zimnica, trasenie, blúznenie. Nemožno ich vidieť, objavujú sa vo sne ako zlé, ošklivé, kostnaté, nahé stareny s rozpustenými vlasmi, niekedy vo forme nočného motýľa, ktorý sadne spiacemu na ústa. Dňa 2. januára ich Mrázik vyženie z tepla podsvetia a hľadajú si teplo v ľudských obydliach. Predstierajú, že sú chudobné, úbohé a slepé, neustále sú hladné, v noci klopú na okno. Vyslovením ich mena sa choroba privolala. Ako ochrana pred nimi sa zapaľovali ohne pred vstupom do dediny, na Balkáne sa tento obrad nazýval **pálenie tetky** alebo baby Kalji. Ak už choroba prišla do dediny, cez noc sa nechávala na stole kaša, mlieko a chlieb. Z tela vyháňali lichoradky brezovými alebo vŕbovými metličkami pri saunovaní a zakrytím medveďou šubou. Obrazne to nazývali „svadba s vŕbou (brezou)“. Ako liečiva rastlina – lichoradočná bylina sa používal rozchodník prudký (*Sedum acre)* s popísanými mnohopočetnými priaznivými účinkami.

Lichoradky sú chorobné prejavy (symptómy), je ich 12: Triaška, Horúčka, Zimnica, Gniava(Nespavosť), Chrapuša, Hluchňa, Lámka (Kostimlatka), Opuchačka (Pľuzgierka), Žltačka (Zlatenica), Kŕčovnica, Mrákota a Očihorka.

Literárne sa nazývajú aj 12 sestier prekliatych kráľom Šalamúnom, 12 dcér egyptského faraóna, ktoré otec utopil v mori, dcéry kráľa Herodesa a.i.

Za 13.- tu lichoradku sa považuje Morová žena (Kumoča).

V ukrajinskej mytológii ich bolo 13: Трясовиця, Вогневиця (Гарустошо, Грозница), Лідниця (Ледяница, Медия, Знобея, Зябуха, Озноба), Кікімора (Нелюдия, Немодия, Гнетея, Грудица), Гризачка (Невия, Храпуша, Грынуша), Глуханя, Ломота (Люмия, Дряхлея), Лінь (Пухлия), Жовтяниця (Жолтодия), Коркуша (Коркодия, Корчея), Лякливиця (Чемия), Очниця (Глазница, Глядея, Секудия), Черевуха (Колика), t.j. pridali sa aj črevné problémy.
V ruskej mytológii sa Ломота nazýva aj РАБПУША alebo СТАСКУША. V bieloruských legendách Pľuzgierku nazývajú Valasjanica.

V bulharskej mytológii sa Horúčka nazýva Ogneja (Otpeja), Zimnica sa nazýva Avvareuša a Lámka sa nazýva Aneja

Niekedy sa hovorí o 12 jarných a 12 jesenných lichorádkach t.j. v období chrípky, obdoba so *zlidňami.* : Ognija, Lednika, Žoltaja, Gluchaja, Jurija, Korčeja, Grudnja, Prokljataja, Lomeja, Gljadeja, Ognistra, Ženichala, Peremežajuščaja (Dnevnaja), Bezumnaja, Perechodicha, Skorbija, Pucholija, Tajna, Bella, Protivna, Pričudnica, Razslabeja, Smertnaja, Alčnaja Sekira.

(Огния. Ледника. Желтая. Глухая. Юрия. Корчея. Грудня. Проклятая. Ломея. Глядея. Огнистра. Женихала. Перемежающая (Дневная),. Безумная. Переходиха. Скорбия. Пухолия. Тайна. Белла. Противна. Причудница. Разслабея. Смертная. Алчная Секира).

Jesenné lichoradky nastupujú 3. októbra.
Sú popísané aj ďalšie pomenovania 40 trasavíc (lichoradok) t.j. jedna na každý týždeň tehotenstva :
Аваркуша, Авея, Ахоха, Безыменная, Веснянка,Веретенница, Ветрея, Ворогуша, Временная, Гноевая,Говоруха, Горячка, Дремлея, Дрехлея, Дрожуха,Душлея, Желтея, Златеница, Злокоманка, Зовея, Кашлея (Кашлюня), Костоломная, Кривая , Ледея, Лепчея, Легкая, Листопадная, Маврида , Маяльница, Мимохода, Мученица, Немея (Икота), Низовка, Осенняя, Причудница, Подосенница, Подтынница, Розея, Секея, Синея, Сонлея
Celkom ich je teda 40 + 24 + 13 = 77.

V ruských legendách sa za matku lichoradok považuje **Župela,** čo znamená v staroslovienčine horiaca síra.
Aby sme nedostali choroby, ktoré prinášajú lichoradky, treba sa okúpať v roztopenom snehu 13. marca (otužovať sa).

Spojenie: „Pobozkala ho lichomanka“ = opar na ústach.

Lichoradka virtuálna sa nazýva počítačový vírus, elektronická nákaza, v mužskom rode lichomannik, lichomenec.

Likho *» Licho*

liktenis (lotyš.) *osud*

Líla *» Lela*

lila = lienka *(Coccinella)*

lilánie

lilanje

oslava *Lely*

limnáda

limonajada, limoniáda

rusalka bažín, prebraté z gréckej mytológie

Linksmine, Linxmine (litov.) *Raduna*

litov. linksmi = zábavný, rozradovaný

lintvern, lintvurm (slovin.) *zmok*

lindvorm, livorm, lindvurm, linvurm, lintyvorm, lindorm

bezkrídly dvojnohý dráčik.

Pomenovanie je odvodené od staronórskeho slova linnormr, dnes dánskeho lindwurm, zloženého z lint = had a wurm = červ

Je analogický bavorskému Tatzelwurm *» jašter.*

Liso *» Ilja*

Zemepisný názov: Lisów – obec v Poľsku

listin, listina

listvin, listovik, listič, listotras, listina baba

starí slepí duchovia, nie sú strašidelní, hoci sa ich ľudia boja. Sedia v hromade listov blízko kmeňov alebo v rokline a rozhodujú, kto bude kedy šušťať alebo robiť krúživé tance padnutých listov.

listina je písomný úradný záznam

Listič podľa VK je 18. týždeň slovanského lunárneho kalendára.

líto (poľ.) - zelený stromček na *Kvetnú nedeľu*.

litún (ukrajin.) *lietavec*

Litva, Lietuva

Liethua, lotyš. Lietus māte

Radosť

v baltskej mytológii bohyňa slobody, radosti a potešenia. Obdobná škandinávskej *Friji.*

Ženský princíp *Dažboga*, možno ju porovnať s *Ladou.* Jej brat je *Lietuvonis.*

Zemepisný názov: Litva – pobaltská republika, Lietava, Litava- obce na Slovensku, v Čechách Litvínov, Litovel, na Ukrajine Litwinów,

Liva, Livija *» Lunica*

s preklepom aj Divija

Lizdejko, Lizdejka (lit.) *Krivévita*

Zemepisný názov: Lizdejki – obec v Poľsku

lizun, lizunko

žirovik, žira, mastný čertík, lizeň, poľ. żyr, żyrowik,

starosl. žír = výživa

domáci duch, druh *domovika,* ktorý žije doma za sporákom, v skrini, v kúpeľni alebo pod zemou. Olizuje v noci vlasy ľudí , srsť dobytka, ale olizuje aj nedojedené pokrmy alebo neumytý riad. Duchovné zdôvodnenie spotenia sa v noci. Lizun sa môže podobať chlpatému zvieraťu. Môže byť násilnícky v prázdnych domoch. Má drapľavý jazyk, takže môže lízaním spôsobiť aj krvácanie. Rodičia strašili detí, keď pred spaním plakali: “Neplač, lebo ťa bude lizún v noci oblizovať.“

Na Ukrajine je popísaný aj lizun lesný v podobe divného zvera.

Zemepisný názov: Lizunovo – obec v Rusku

Ljada, Lado

rus. ljad = grobian

údajné vojnové božstvo Poliakov, ktorému boli obetovaní niektorí zajatí bojovníci pred začiatkom bitky, zrejme *Ladoň*

Ľňanica *» Vaisgamta*

Leniča

lobasta *» judy*

łobasta, lobosta, lopasta, łabosta, olbasta, albasta

V niektorých regiónoch výraz lopast, lopastik, lopastyj používajú pre *lesovika.*

Zemepisný názov: Lobastovo – obec v Rusku

lódek (poľ.) *oblačar*

lodowy dziad

lojma (bielorus.) blatnica *» blatník*

Lokton *» Ny*

Lolfy (rus.) *lulkyňa*

Lomonos (rus.) *Tenisiņš*

lopatnica *»blatnica*

omutnica

rus. lopatnica = žaba rosnička

žena *blatníka.* Do pol pása je krásne dievča s čiernymi vlasmi a odpoly je žaba. Nohy si schováva medzi lekná. Zvádza mužov plačom, aby ich potom utopila v bahne. Má vlastnosti *rusalky.*

Je známy aj jej mužský typ zvaný **omutnik.**

Zemepisný názov: Lopatnica – obec v Rusku, Lopatnic – obec v Moldavsku

lopovska kuma (chorv.) *kmínska kmotra*

lórgo, largo (slovin.) *orkus*

Losoženy

Losicha, Olenicha

položena – pololos, v severnom Rusku tak nazývali súhvezdie Veľkej a Malej medvedice (losice), t.j. Veľkej a Malej *Rožanice.* Nebeské hospodárky Zeme. Porodili všetkých predkov rýb a vtákov. Dbajú o úrodu tak, že prinášajú dažde, obrazne napájajú zem nebeskou vodou.

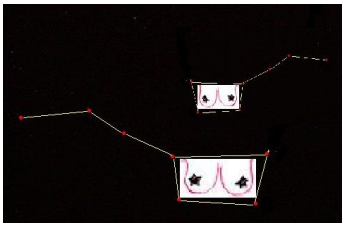

Symbolicky sa zobrazujú ako štyri ženské prsníky plávajúce po oblohe, z ktorých bradaviek sa lial výdatný dážď.

Parohy losice (jelenice) sa pripevňujú buď nad vchodom do chaty, alebo do vnútra obydlia na ochranu pred nočnými duchmi. Vydaté ženy na ochranu pred zlom nosili čelenku s rohami, zvanú kička.

Zemepisný názov: Losichi – obec v Bielorusku

Loša *» luz*

sanskrt. = oko

poľ. łousa

Lož *» Krivda*
lož = úmyselná, vedomá nepravda, klamstvo, výmysel

Lubica, Lubentia, Lublenica, Libitina, Libentina, Libera tiež Belladona *»Berona*
lat. ochotná, libentia = potešenie, z toho odvodené slovo libido - príjemný pocit, ktorý sprevádza sexuálne vzrušenie
kašub. Lubiczka, rus. Pizi = vulva, ale aj Gonda, z toho kunda = vulva, Milostenka
obrazné pomenovanie bohyne lásky a svadby, svadobnej hostiny, obracajú sa na ňu najmä panny.
Obdoba gréckej *Afrodity* (zrodenej z peny) a rímskej *Venuše.* Jej posvätnými vtákmi sú holubica a labuť. Jej kvetom je ligurček *(Levisticum),* zvaný ľubistok.

Podľa pravoslávneho kalendáru sa svätí 30. novembra, čo odpovedá 13. decembru t.j. *Lucia.*

Zemepisné názvy: Ľubica – obec na Slovensku

Jej mužský princíp je **Ľub, Ľubič** (Ljub, Lubith, Ľubčik), (litov. Pyzius, *Pizius,* Pizio al. Kaunis, kašub. Lubiczk, bielor. Ľubmeľ, poľ. Lubicz, litov. Gondu *» Ondrik*) .

V Rusku sa výrazy Pizi aj Lubica používajú vo význame vulva.

duch - ochranca manželskej postele. Vo forme zlatého kocúra, ktorý má steblo s hrotom šípu alebo strelolistu – (Saggitaria) v zuboch, odháňa od mladomanželov zlého čierneho kocúra *Neľuba*, ktorý spôsobuje zlyhanie sexu v manželskej posteli a v ústach nosí trs blenu. Novomanželom sa pečú ku svadobnej noci koláčiky zvané ľubky, vo forme huby s červeným klobúkom so stopkou nahor.

Do topánok mladomanželov sa vkladajú tzv. Ľubmeľove mince (groše), aby mladým priniesli šťastie. Symbolom Ľuba je zelené vajce. (U nás má zelené vajcia drozd).

Porekadlo: stratili Ľubmeľove mince = šťastie sa z rodiny vytratilo

ľubak, ľubostaj (rus.) *perelesnik, lietavec*

lucek *» ľudík*

lucerničky, lucinky (čes.) *svetlonos*

Lucia

Luxia, Lucka, Lucina, Licija, Svetislava, Svätoslava, Svetluša, čes. Klempera

lat. lux = svetlo, lúč svetelný, luceo = lesk, svit

keltský boh svetla sa volal *Lug*

sviatok vediem

obradný kostým na deň 13.decembra *» vymetanie kútov*; postava zahalená do bielej plachty, tvár má zamúčenú, na hlave má veniec z cesnaku, prípadne s hviezdičkovým závojom, v ruke drží biele husacie krídlo a štetku na bielenie. Obradný tanec Lucie sa koná mlčanlivo a bez hudby. Niekde preto tento deň nazývajú aj **Deň mlčania.** Jej symbol je *luciový kríž*. Niekde sa ženy obradne váľali v snehu. Prenesene **luckovať** (luxovať) znamená čistiť.

V českých legendách nosí so sebou koryto, po ktorom klepe. Strašili ňou deti, že ak nebudú poslušné, zoberie ich do koryta.

V tento deň sa zasialo do kvetináčov obilie a veštila sa z neho budúcoročná úroda (klíčivosť zrna).

Podľa lunárneho kalendára deň pred decembrovým splnom.

Má symbol červený kríž *» Hygiena*, býva stotožňovaná aj s *Lupou* či *perechtou.*

Lucina je priezvisko bohýň *Juno* a *Diany*. V gréckej mytológii nazývajú menom Lusia (Lvsia, Lousia) bohyňu *Ceres.* V baltskej mytológii má analógiu ako *Swaixdunoka* - nordická bohyňa.

13. december sa nazýva aj zimný *Deň Luny.*

Bola pozorovaná v pivniciach Zeleného domu v Bratislave.

Cirkev prebrala sviatok do svojho kalendára až v r. 1582.

luciový kríž

robí sa na Luciu (13.decembra) kolomažou alebo cesnakom na zárubne vchodov do obytných a hospodárskych priestorov, miestnosti pritom gazda vykiadzal v sprievode všetkých mužov hospodárstva. V predvečer sa na krížnych cestách hvízdalo, práskalo bičom, pastieri hlasno hrali na fujarách a píšťalách aby sa rozohnali zlé sily. Neskôr tento znak začali robiť sadzami kominári pri predvianočnej návšteve domácností.

Lucifer, Luciper

(lat.= svetlo priniesť) *svetlonos, Fosforos, Satan*

poľ. lucyper, lëcëper, rus. Lukoper, lucýpyr, bielor. Ničypar, Ničipor, nem. Lichtbringende

vodca padlých anjelov, vládca pekla, *čert, diabol,* najstarší čert, postava z biblie

Pôvodne mužský princíp *Zornice*, syn úsvitu.

luciferka, lucifera

(lat.) - čertica, diablica,

latinizovaný výraz pre pochodeň

luckovanie *» vymetanie kútov*

ľudík, ľúdka, ľútka,

krasnoľudík, čes. lucek, nem. volk

ľudkovia boží, ludki, lutki, Leutchen, poľ. krasnoludek, małoludek, maljutka Ludschi, księżoludek, króciutek, lódka, pomoransky julki, cig.pšuvuši, s preklepom: ľudvik

» permoník, trpaslík, niziolek, holmovik

trpaslíci, ktorí vo veľkom počte žili v zemi. V ničom sa nelíšia od ľudí, len sú malí. Odievali sa pestro a nosili veľké klobúky, boli maličkej postavy. S ľuďmi boli zadobre, učili ich remeslám, vymieňali si s nimi tovary, potraviny apod.
Ak ich zožralo domáce zviera, žili v ňom a mohli pomocou neho prehovoriť ľudským hlasom počas Vianoc. Medzi sebou neustále bojovali a tak sa navzájom vyničili.
Svietia im oči spod koreňov tisícročných tisov. Sú strážcovia podzemných pokladov. Sú to obyvatelia baní kovových, soľných a iných, majú svoju pani. Sú predchodcovia lužických Srbov. Jazdili na malých koníkoch zvaných **drassil** (staronór. = kôň). Mali vlastný jazyk *dwarvwen.* Nazývali ich aj *Venušin ľud.* Ľudíci pestovali ľudkové žito (žltohlav –Trollius – od slova *troll*), z ktorého sa robil kvasený nápoj (pivo). Na Slovensku zanechali stavbu kamenná brána na ceste z Pustého Poľa do Telgártu asi 1 km, kde je vstup do podzemia ku Kovovladovi.

Ľudové pomenovanie cifrušky bezkrídlej *(*Pyrrhocoris uterus), vzhľadom na jej vyfarbenie, je červený trpaslík, červený ľudík (slovin. rdeči škratec), na Slovensku ju volajú aj „mikuláš“.

Ich kráľom je *» Kovovlad.*

čes. loutka = figúrka človeka

Zemepisné názvy: obce: Lutila, Ľutina, Lutište, rieka Ľutinka na Slovesnku

Luibegeldas, Luibegeld (litov.) *Gamajun*

Lukomorie

(možno preložiť z ruštiny ako luk-omore t.j. cibuľové pobrežie)

bájna krajina v ruských legendách, kde obyvatelia každý rok 27. novembra sa ukladajú na zimný spánok a ožívajú na budúcu jar, väčšinou okolo 22. apríla. Ak ich počas spánku niekto vyruší, tak mu nadávajú a vybijú ho.

Deň 22. apríla sa nazýva **Deň cibule** (rus. Deň Luki), kedy sa vysádza cibuľa v severných prímorských krajinách.

Cibuľa sa vyberá druhý septembrový týždeň, ktorý sa nazýva aj Lukovičný (cibuľový) týždeň.

Podľa kroník bolo Lukomorie obývané kočovnými Polovcami. Výskumníci ho situujú severne od Azovského mora, kde Polovci žili v 11. až 12. storočí.

Uctievali Zlatú bohyňu *Jugra.*

lulkyňa

Lulkis, Lullis, Lulloht, rusky: Lolfy

lat. ululis = sova

mladý duch ženského rodu. Je to malé rozmaznané (rozhýčkané) skazené dievčatko, zvádzajúce k sexu.

Pomenované sú podľa zvuku, podobajúceho sa na slabiku“ lulu“, ktorý vzniká udieraním jazykom zvnútra na otvorené pery.

» húkalka

Lunec, Lenec *» Veles,*

Luň, Lunatik *» mesiac*

Lunica
Luna, Nocena, Noc

(lat.= mesiac)

vluna, vlna, mesačnica, noc, lunodeva

poľsky Stete, Łuna, Luna, Łona, rusky *» Chors,* Livija, bulh. Baba mesečinka, Baba Gale, kašub. Velevitka, litov. Valginė ,Walgina, mėnulė, perzs. Māh, gréc. Selene

ukr. luna = ozvena, lono = ženské genitálie, maternica

ženský mesačný kruh, mesiac ženského rodu, pani noci, ochrankyňa milencov, vládkyňa splnu mesiaca. V litovskej mytológii ochrankyňa domácich zvierat.

Ženský princíp *Velesa (Volosatka).* Podľa KK je dcérou *Roda* a kozy *Sedun,* má s *Dyjom* dcéru *Dodolu* a syna *Čurila.* V ruskom bájoslovíchcela Svarožiča zvrhnúť do podsvetia, tak ju rozťal na polovicu, a aj keď na svojej hviezdnej púti znovu dorastie, Svarožič ju opäť roztne. Volajú ju aj **Devana Perúnovna.**
Mala na sebe plášť tkaný z mesačného svitu, obklopená svojimi deťmi - hviezdami (planétami). Astrálny obraz ženy. Hviezdy osvetľujú cestu v noci, čím pomáhajú nočným zvieratám a vtákom nájsť jedlo a cestu k ich hniezdam. Takto učí ľudí rozoznávať svetlo v temnote. Reguluje príliv a odliv. Bojuje s obrom *Stvolimom,* ktorý sa snaží utopiť hviezdy v mori. Jej neustálym protivníkom je *Zornica,* ktorá jej odrezáva z plášťa, ktorý nosí, a tým kráti aj dĺžku noci. Jej priateľka *Sláva* jej podaruje vždy nový plášť. Jej symbolickým predmetom je modrá korunková čelenka zvaná **lunica**. Luna sa považuje za sestru slnka. Kedže mesiac nazývajú aj knieža, Lunu nazývajú aj kňažná.

Odmeňuje dobrých ľudí dobrými snami po dennej práci. Sadil sa jej strom, máj či kríž na krížnych cestách, na vrchole stromu bol pripevnený kovový kohút (kohútí strom, kokotí kríž). Okolo neho sa vyháňa dokola dobytčie stádo a dobytok sa kropí – žehná - vínom alebo pivom, pričom vykonávateľ obradu drží v ruke sviečku a je opásaný bielou šatkou. Obrad sa robil 25. mája a mal zabezpečiť dobrý rast dobytku. Okolo kohútieho stromu sa nesmelo prejsť špinavými nohami. Sviatok je prekrytý *» Urbanom*.

V skýtskej mytológii sa nazývala Maspalla.

V gréckej mytológii mužský princíp Luny sa nazýva Lunus (Lvnvs) *» mesiac.*

Zemepisný názov: Lüneburg - nemecké mesto v Dolnom Sasku

Deň Luny (Lugnasadh) ako veľký *sabat* je 1. augusta, ale aj 13. decembra (*Lucia).*

Luobo gelda (litov.) Gamajun

Ľupa

(arab. = vlčica)

Leďanica, vládkyňa, zimy a tmy, snehová kráľovná, kráľovná pokoja, odetá plášťom zo snehu, korunou z krupobitia, jej dych vyvoláva mráz, človeka môže zakliať na zviera.

Býva stotožňovaná so *Simarglou.*

Pozri aj *» Kovovlad, Runa,*

Niekde je ju nazývajú Biela pani *Lucia*. Prekrytá sviatkom bohorodičky 1.januára.

Sviatky na oslavu Ľupy sa nazývajú **luperkálie**, takže sa stotožňuje aj so *saňou*, ženskou formou *vlkodlaka*,

Obdobie od 1. do 6. januára sa nazývajú vlčie noci alebo strašidelné večery, kedy si ľudia rozprávali strašidelné príbehy a v túto noc mohli čarodejnice na smrť vydojiť kravy, takže bolo treba robiť očistné rituály *» nečisté dni.*

luperkálie (lat.) – v rímskej mytológii slávnosť na uctievanie Luperci, vlčice, ktorá kojila Romula a Réma aby sa podporila plodnosť a očistil ľud od zlých mocností, slávili sa okolo 15. februára. V Rusku sa toto obdobie nazýva drabadán (drebedeň), čo znamená nezrozumiteľné opilecké brblanie, bľabotanie, lolotanie, žvanenie a je presunté na termín od 31. decembra do 14. januára. Deň kojenia (**Dojeľnica**) je 3. januára.

Zemepisné názvy: obec Ľupča, rieky Ľupčianka, Ľupčina na Slovensku.

ale **lupanárium** (lat.) - nevestince v starovekom Ríme

lúpežník slávik

lúpežník sokolík

» Rin

łupior, łupirz, łupi *» upír*

kašub. niełop, ńelap

Ľutica, Ljutica, Ljuta

poľ. lutyca

chorv. = zmija,

v chorvátskej mytológii vládkyňa trápenia, býva v ríši temnoty ako tieň, a nemôže jej ublížiť ani Černobog.

Údajná dcéra *Valúna.*

Je zrejme totožná so Žalicou v ruskej mytológii *» Žalka*

Je prirovnávaná k *Fúrii.*

ľútica = zúrivá, zlostná žena; ľútiť = smútiť

Zemepisný názov: Luta – obce v Poľsku a Rumunsku, Ljuta – obec v Čiernej Hore

Lutybog, Ľutybog

Ljutybog, Ljut, Ľut, poľ. Ładziwc, Włodziv

staroanglicky *lūtan;* staronórsky *lūta* = skonanie, zosnutie t.j. priniesť smrť

ľúty v slovanských jazykoch = neľútostný, krutý, rus. ľuť = zloba,

starosl. ľuty, luty, ljuty = február , sečeň t.j. neľútostný, smrť prinášajúci

zastaralo ľut, ľuty zver = divé zviera, šelma (rys, vlk, medveď)

Ochranca bojovníkov a vojny, ochranca bojových šíkov. Je totožný s *Leďanom.* Ľad a mráz boli dobrými pomocníkmi v bojoch proti nepriateľom.

Jeho symbolom je osemramenná svastika zvaná *koljadnik.*

Keďže sa zobrazoval s ôsmimi rukami, býva ztotožňovaný s *Rugievítom.* Jeho osem zbraní bolo: prak, dýka, kopija, budzogáň, rázsocha, klepec, ohreblo, hák. Jeho brnenie a zbrane rástli spolu s ním. V ruských bylinách je prirovnávaný k *Svätoborovi.*

Jeho ženský princíp v ruskej mytológii sa nazýva **Stúža** (poľ. Stróża).

luz

(špan. = svetlo od lat. lux)

poľ. łous

luza = zberba, háveď, čvarga, banda

časť duše viazanej na hmotné telo, obal duše. Sprostredkováva prenos informácií medzi telom a poľom. Brahmani ju nazývajú **lotos srdca**. Luz nestarne, keď nastane smrť tela, luz neumiera. Všeobecne sa nazýva *revenant (lemur).* Na mieste násilnej smrti človeka zvykne „jajkať“ (ojkať) t.j. nariekať.

Ako stelesnená sa nazýva **Loša**, zjavuje sa ako spanilá panna v bielom rúchu, s dlhými zlatolesklými vlasmi až po päty, niekedy s vencom zo suchého papradia. Skrýva sa v jelšinách, kde sedí na kmeni alebo pri cintorínoch pod smutnými vŕbami, češe si vlasy a dojemne spieva. Zjavuje sa, aby vystríhala pred nešťastím a pohromou. Ak sa niekoho dotkne prútikom, navždy usne. Je to stelesnený smútok, preto sa nazýva aj *Smutnica,* (Tesknica, Osmetnica)

luzona (ukr.) *» meluzína*

ljuzona

luževik, luževička

kvetoň,

rus. lugovičok, lugovik, lugovoj, lugovička, lugovica

strážca lúk (luhov), pasienkov obdobný *polevikovi* a *lesovikovi » pasienik*

malí zelení ľudkovia, oblečení v odeve z tráv a machu. Podporujú rast tráv a pripravujú ich na kosbu. Keď bežia po lúkach, tráva sa vlní od vetra. Ak prídu ľudia kosiť v nevhodný čas, zapletajú trávu, tupia kosy a seno ťažko schne. Chamtivým gazdom spôsobujú zaburinenie trávnika.

lvarašič

luarasic, lvaračic, (=leví kráľ), levíča = rus. skimen , gr. *inocephalus*

s preklepom: luasarici, luazarik, poľ. lwarasik,

človek s levou hlavou, prípadne s levom na hlave *»Flins*.

Údajný vladyka alebo pán, uctievaný v Ratare u Lužičanov. Ochranca dobrých rád. Podľa ruských zdrojov jeho ženský princíp je Racija t.j. *Sofia.*

Zobrazuje sa ako ohnivý lev, takže zrejme je to nesprávny zápis mena Zuaražič *» Svarožič* (zámena L za Z).

I napriek tomu sa leví kráľ dostal do štátneho symbolu Čiech.

S levou hlavou sa zobrazuje aj *Rod* a *Radegast.* Levy sa vyskytovali v Európe na Balkáne; na Kaukaze až do 10. storočia.

Lev s ľudskou hlavou sa nazýva *lantikus,* gréc. mantichora.

Zemepisné názvy: Levice, Levoča – mestá, Levia skala – na Slovensku

Lybeď *» Lebeď*

Lygėjus *» Ligyčius*

Łysk (poľ.) *Ilija*

lyska je lysina; Ilija bol lysý t.j. holohlavý

lyskovať = značkovať stromy sekerou

Zemepisný názov: Łyski, Łyskowo – obce v Poľsku

lysko, lysyj (rus.) *ančutka*

lysogorka *» bosorka*

Zemepisný názov: Lysogorka – obce v Rusku, Bielorusku a na Ukrajine

Neslovanské

laicizácia (gréc.lat.) - 1. odstránenie vplyvu cirkvi, 2. uvedenie farára do svetského stavu

laickosť (gréc.lat.) - nezávislosť od cirkvi, nekonfesijnosť, svetskosť

laistrigon - ľudožravý grécky obor

láma (tib.) - budhistický kňaz v Tibete

lamaizmus (tib.) - tibetská forma budhizmu

lamoséria (tib.) - lamaistický tibetský kláštor

latria (lat.) - modlárske uctievanie dačoho, modlárstvo, kult

laudatórium (lat.) - chválospev

lavabo (lat.) - 1. umývadlo v sakristii na umývanie rúk kňaza pred omšou, 2. modlitba pri umývaní rúk po obetovaní

lavra (gréc.) - väčší pravoslávny kláštor

laxizmus (lat.) - ponímanie náboženských mravných predpisov s ľahostajnosťou, bez prísnosti

legát (lat.) - pápežský vyslanec, splnomocnenec pápeža

lektor (lat.) - duchovný predčítajúci pri bohoslužbách úryvky z liturgických kníh

lektórium (lat.) - 1.oltárny pult na čítanie evanjelia, 2. v kresťanských kláštoroch a pútnických chrámoch zábradlie medzi chrámovou loďou a chórom, v ktorom stojí pult na čítanie evanjelia

lemur (lat.) - podľa starorímskeho náboženstva duša mŕtvych

lemuráliá (lat.) - obete, ktorými sa uzmierovali duše zomrelých

Lemúria - pevnina v Tichom oceáne v druhohorách, obývaná ľuďmi iného plemena, vysokej úrovne a znalostí

Léta, Lété, Léthé - v gréckom bájosloví rieka zabudnutia v podsvetí *» Zábuda*

leviatan, (leviafan) **lotana** (latan)(hebr.) - v židovskom bájosloví morská obluda, *šarkan, drak, hadodrak,* rus. kit-ryba (zo starogr. ketos = veľryba), *čudo-judo*

levita (hebr.) - potomok rodu Levi, pomocník kňazov a strážca židovského chrámu

libácia (lat.) – obeta nápoja, najmä vína, vyliatím na zem alebo do ohňa

Libitina (lat.) - staroitalská bohyňa noci a smrti

litánie (gréc.) - prosebné modlitby skladajúce sa z množstva invokácií k Ježišovi, Márii alebo svätým

liturg (gréc.lat.) - osoba, ktorá vykonáva cirkevný obrad

liturgia (gréc.lat.) - súhrn obradov, bohoslužobný poriadok

liturgika (gréc.lat.) - náuka o bohoslužobných cirkevných obradoch

Liv a Livtrasir (život a prekypujúci životom) – v škandinávskej mytológii prví ľudia (Adam a Eva).

logos (gréc. = slovo) - 1. v starovekej materialistickej filozofii všeobecná zákonitosť, 2. v idealistickej filozofii, teofyzii a mystike duchovná podstata, božský rozum, v kresťanskej teológii Boh, syn boží

lolard (hol.) - prívrženec protikatolíckeho roľníckeho hnutia vo Veľkej Británii v 14.stor.

Lug, Luka - keltský boh slnka a svetla, z toho slovo lúč

luterák - bohoslužobný odev evanjelického kňaza

luterán - evanjelik, príslušník evanjelickej augsburskej cirkvi

luteranizmus, luteránstvo - vyznanie evanjelikov, náboženské vyznanie evanjelickej augsburskej cirkvi

luterstvo - náboženské vyznanie založené na učení M. Luthera

lykantropia - duševná úchylka, šialenstvo metamorfózy, pri ktorej sa postihnutý domnieva, že je vlkolak a smäd zaháňa pitím krvi